

Háromévenként egy Trabant ára

Riport a munkásszállításról

Hirdetés a sándorfalvi tanács előszobájában: munkásokat toboroz a konzervgyár. Utazás oda-vissza a gyár által biztosított autóbusszon.

Telefon a konzervgyárba: a vonal másik végén Kelemen Géza munkaügyi osztályvezető.

— Láttam a toborzó plakátot. Irnék róla... Kezdeményezőkészség a vállalat részéről, kedvező feltételek a dolgozóknak! Hány új munkást sikerült megnyerniük?

— Eddig összesen háromat. Igaz, a toborzás még nem fejeződött be.

— Többre számítottak?

— Igen. Csongrád megyében tizenhét községből hozza a gyár járata a dolgozókat. Nagyon gazdaságtalan a buszok kihasználása. Ez nemcsak a mi gondunk, más vállalatok hasonló cipőben járnak. Föltettük, hogy közösen tehetnének valamit.

Telefon a textilgyárba: a munkaügyi osztály vezetője, Sas Tibor:

— Nálunk jónak mondható a helyzet, 34–35 ember jut egy buszra, ez a férőhelyek 80–90 százalékát jelenti.

— Hány embert szállítanak és mennyibe kerül ez a gyárnak?

— Körülbelül 240-et, mintegy 3,5 millió forintért évente.

— Meddig gazdaságos egy gyári munkásjáratot üzemben tartani?

— Ez függ a busz bérleti díjától, a munkabérektől és attól is, hogy egy dolgozó mennyi bruttó nyereséget termel. De itt nem is csak a gazdaságosságról van szó, hanem a munkaerő megtartásáról. Képzelmek el az egyszerűség kedvéért, hogy csak szövegnő járjanak a szerződéses járatainkon. Megszokták a kényelmet, rövidebb utazási időt, háztól házig utazást. Nem vennék szívesen, ha le kellene mondaniuk róla. Milyen helyzetbe kerülne nélkülik a gyár? Kétszáznyeven körül van szó!

— A konzervgyár kooperációt ajánlott...

— Nem vagyunk ellene. De nagyon nehéz egyeztetni. Más útvonalon járnak a buszaink. Ha csak a közös pontokról hozná el egy közös járat az embereket, sokan lemaradnának. Ha minden-hová elmenne, ez sok kerülővel és az utazási idő jelentős növekedésével járna. Más cégekkel, például a DE-LÉP-pel az eltérő műszak-beosztás miatt lenne nehéz közös megoldást találni.

— Hány szerződéses autóbust tart üzemben a Volán?

Balogh Imre, a forgalmi osztály vezetője tájékoztat.

— Fogalmazzunk úgy, hogy az összes eszközállományunk körülbelül 16 százalékát. Ez rendszeres szerződéses fuvarozási forma. A menetrendet a Volán készíti el, de a fuvaroztató határozza meg, milyen útvonalon, mikor közlekedjék a járat.

— Mióta bérelnék ennyi autóbust a Volántól munkásszállításra?

— Három-négy éve. Összefüggésben lehet ez egy páréves rendelkezéssel, amely lehetővé teszi, hogy különböző közületek is vásároljanak autóbust. Sokan éltek is a lehetőséggel, mások a Volántól bérelnék több buszt. Van ebben valamilyen versenyszellem is: ha az egyik vállalat autóbust állít be a munkásainak, a másik sem maradhat le.

— Jó vagy rossz a Volán-nak, ha sok szerződéses járatot igényelnek?

— Ezek nincsenek tele. Csúcsidőben közlekednek, viszonylag rövid útvonalon. Népgazdasági szinten ez ráfizetés.

— Nem szállíthatnák egy járaton több gyár dolgozót?

— A fuvaroztatók az összeférőhelyért fizetnek, ezt sze-

retnek csökkenteni. A tarifákat minisztériumi jóváhagyással rendelet szabályozza, a szabad kapacitás fölött pedig a Volán rendelkezik: a fennmaradó helyeket értékesítheti.

— Értékesíthet?

— A menetrend változik: hol egyik, hol másik műszakra hozza a busz a munkásokat; így nem tudjuk meghirdetni; csak kis részét értékesíthetjük.

— Csak a rendelet miatt zárkoznak el a közös munkásszállítás elől?

— Ez önmagában is elég indok. Különböző helységekből, különböző útvonalon járnak a buszok, teljes kihasználásukat emiatt sem tartjuk megoldhatónak.

A konzervgyárban három busz hét viszonylatban közlekedik, mintegy 200 embert szállít. Ez évi 7 millió forintjába kerül a gyárnak.

Felszállok a Kistelek-Kömpöc-Csengele felé közlekedő munkásbuszra. Megszámolom: 46 ülőhely van, 18 utas.

— Igazából nincs ezekre szükség — mondja Kelemen Géza, amikor személyesen is felkeresem. — Sokmilliósfizetés a mai üzemenyagszegény világban. Aki el akar menni, azt a különbusz sem tartja vissza, aki marad, az bejárja a menetrendszerűn is.

— Miért nem szüntetik meg?

— Egyetlen vállalat nem teheti: azonnal otthagyná az összes bejáró dolgozója.

— Miért indították ezeket a járatokat, ha ilyen ráfizetéssel jár?

— Négy-öt éve még tele voltak.

— Hová tűnnek a munkások?

— Téessze, helyi üzemekbe, háztájiba. A pénzük ott is megvan, nem kell utazni, több idejük marad.

A DE-LÉP utaztatja a legtöbb munkást: csak Szegedre 1300 főt. Elég jó, 70–80 százalékos a helykihasználás. Így is mintegy 25 millió forintot emészt fel évente Szegedre a személyszállítás. A bódés, „fapados” kocsi cseréjével ez csak emelkedik majd. Az adatokat Kapovits Gábor szállítási osztályvezetőtől és Földi Lászlóné személyszállítási előadótól kaptam.

— A bérleti díjszabás is a szerződéses járatok számát növeli. Ha eljön a dolgozó a menetrendszerű járatral, a bérlet kétharmadát neki kell fizetni. Ha elhozzuk szerződéses busszal, csekély térítésért utazhat. Több fórumon is kérte a DE-LÉP, hogy változtassanak ezen — eredménytelenül.

— A mai helyzet nem túl vigasztaló. Mi várható a közeljövőben?

— Kiszámoltuk, annyit költ a vállalat a dolgozók beszállítására, hogy ebből a pénzből háromévenként minden bejárónak vásárolhatnánk egy Trabantot. Várható a tarifa emelése, ez tovább drágítja a szállítást.

— Lát valamilyen reális megoldást?

— Mi hajlandók vagyunk kooperációra. A változása a tarifarendelet, többet téríthetnénk a menetrendszerű járatok költségeiből, az is jelentene valamit. De a munkaerő elvándorlását ez aligha akadályozhatja meg. Gépesítés, a technika fejlesztése az egyetlen megoldás, amely a munkaerőt pótolhatja.

Tanács István

Tanácskozott a KISZ megyei bizottsága

Az újszegedi KISZ-vezetőképző központban tartotta ülését tegnap a KISZ Csongrád megyei bizottsága Bódi György első titkár elnökségével. Ott volt a tanácskozáson Kamenszky Péter, a megyei pártbizottság munkatársa és Nádás Péter, a KISZ KB munkatársa.

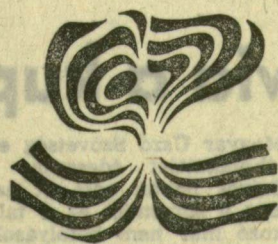
A testület tagjai elsőként Lovász Józsefnek, a KISZ-vezetőképző központ igazgatójának jelentését hallgatták meg az iskola egyéves munkájáról, valamint a közpévezető-képzés szerepéről. Értékelés hangzott el az 1978/79-es politikai képzési év eredményeiről, hiányosságairól is. Ezt követően Kulcsár Péter, a megyei KISZ-bizottság titkára összegezte a tavaszi KISZ-alapszervezeti taggyűlések és küldöttgyűlések tapasztalatait, majd Páldár Lászlóné, megyei üttörőelnök tájékoztatta a KISZ-bizottság tagjait a XV. Nyári Üttörő-olimpia megrendezéséről.

A bizottság ülésén többek között megállapították, hogy csaknem 30 ezer Csongrád megyei ifjúkommunista vett részt valamilyen politikai képzésben az 1978/79-es oktatási évben. A különböző képzési formák többsége bevált, hatékonyságuk javult, de színvonalbeli különbség van közöttük.

A középiskolákban Kilián-körökben készülnek föl a diákok a KISZ-tagságra. Ezek a foglalkozások helyenként, sajnos rendszertelenek, néha pedig unalmasak. A munka-helyi KISZ-szervezetekben csak elvétve működnek Kilián-körök, inkább az egyéni patronálás terjedt el. A legnépszerűbbek az ifjúsági vitakörök. Ez a képzési forma döntő fontosságú a KISZ-tagok világnézeti, politikai

tudatformálásában és vitakészségük fejlesztésében. Gondot okoz azonban, hogy a propagandisták egy része nem eléggé felkészült. (Különösen vonatkozik ez a megállapítás a középiskolásokra.) A KISZ-aktivisták körének színvonalán is van még mit javítani, főleg a járássokban és a kis községekben. Az alapszervezeti titkárképző tanfolyamok iránt nőtt az érdeklődés, bár néhány gazdasági vezető — munkaerőhiányra hivatkozva — még mindig nem támogatja kellően a KISZ-titkárok részvételét a tanfolyamon. A párttag-propagandisták aránya az előző évi 33 százalékról 61 százalékra nőtt.

Az újszegedi KISZ-vezetőképző központ átadása óta eredményesebben, dinamikusabban fejlődik Csongrád megye KISZ-vezetőinek politikai felkészítése. A hathe-tes tanfolyamok tematikája a KISZ KB politikai képzési osztályának útmutatóját követi. Az előadások színvonala, az előadók munkája jó. A hallgatók írásbeli és szóbeli vizsgán adnak számot elsajátított ismereteikről. A szabad idő és kulturális programok tartalmasak, változatosak. A tanulást másfél ezer kötetes könyvtár, folyóiratok, filmek, lemezek segítik. Minden tanfolyam eredményes volt. Sikertel ault a főiskolai, egyetemi KISZ-vezetők oktatása, s megkezdődött a középiskolai közpévezetők képzése is. A KISZ-vezetőképző központ közreműködött országos és megyei ifjúsági rendezvények lebonyolításában, szerepet vállalt az ifjúságmozgalmi kutatómunka beindításában, ellátta a területi politikai képzés szakmai irányítását.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Haydn: A patikus. A Tánasziház előadása ma, pénteken este fél 7-kor Ferencszálláson, valamint

negyed 9-kor a makói Le-nin téren.

Kondor Béla monoptiál. Kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, július 29-ig.

Kecskés Ágnes textiltervező kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központ „B” Galériájában, július 29-ig.

A közművelődési könyvtárak 30 éve. Könyvtár-történeti kiállítás a Közművelődési Palota kupolájában, július 16-ig.

Móricz Zsigmond-émlék-kiállítás a Somogyi-könyvtárban, július 21-ig.

Képek a Tiszáról. Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása a tápiénaszi házban, augusztus 9-ig.

A Kiskunság népi fafaragása. Kiállítás a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban, július 26-ig.

A Solar alkotócsoporthoz fotókiállítás a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Hunck, avarok, magyarok; Élőszegedi képzőművészet; Lucsy-gyűjtemény; Épülő Szeged; „Vasvirágok” — a szegedi lakatos — kovácsmester-ség 200 éve; Kőolaj- és földgáz; Parasztbútorok és viseletek; Ember és környezete.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye Tápién (Vártó u. 4.), megtekinthető délelőtt 10-től délután 2 óráig.

A nyári tárlatok történetéből

Jövő vasárnap nyílik a huszadik

Az idén huszadszor rendezik meg a Szegedi Nyári Tárlatot. A kiállításorozatnak immár fejlődéstörténete van. 1960-tól, amikor első ízben társultak nyári képzőművészeti rendezvények a szabadidő játékok előadásaihoz, a mostani, huszadik kiállítás izgalmas utat tett meg a tárlatsorozat. Hullámzásával szinte hőmérőzni lehet képzőművészeti életünk változásait.

A felújított szabadtéri játékok második évében nagy sikerű kiállítást rendeztek a képtárban. A Képzőművészeti a felszabadulás után című tárlat, melyet a Magyar Nemzeti Galéria rendezett, tizenöt év művészeti anyagának legjavát mutatta be. „A művek most szinte megkétszerezett erővel mutatják, keresik a szocialista eszmiség és tartalom kifejezésének új művészi eszközeit...” — írta a kritikus.

A tárlat, amely huszonkét szegedi festő 34 legjobb festményét is tartalmazta, „múltán sorakozott a Szegedi Ünnepi Hetek rendezvényei közé”. Egy-estendővel később új profilal jelentkezett a tárlat — Szeged város Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye festőinek, szobrászainak alkotásaiból rendezték meg a Dél-alföldi Képzőművészeti Kiállítást. A 82 kiállító művész között 40 szegedi festő, szobrász és grafikus szerepelt. A kiállításról szóló recenzióban olvashatjuk: „A szegedi képzőművészek az utóbbi években méltán felhívták magukra az országos képzőművészeti élet figyelmét”. Ekkor jelentek meg a következő méltató sorok is: „Reméljük, hogy Kecskemét és Baja, Szeged és Hódmezővásárhely, Békéscsaba és Gyula festőinek és szobrászainak e közös összefogása szép sikert eredményez, mely felzárkózza a Szegedi Szabadtéri Játékok országos színvonalához, biztos záloga lesz a következő évek még kiteljesedettebb értékű nagy-alföldi képzőművészeti találkozójának.”

Az 1962-es kiállítás — föl-vállalva az előző két év tárlatait —, mint a harmadik szegedi nyári tárlat nyílt meg, 90 alkotó 170 művét felsorakoztatva. A 62-es és a 63-as kiállítás a helyi és környékbeli alkotók mellett fölvonultatta az ország művészeti életének olyan kiemelkedő alkotóit, mint például Bernáth Aurél, Kmetty János, Holló László, Laborcz Ferenc, Borsos Miklós, Kohán György, s jelentkezett több tehetséges fiatal művész, köztük Németh József, Szalay Ferenc, Patay László, Oroz János, Kokas Ignác. Az akkori katalógusok így fogalmaztak: „...a művészek érdeklődéssel fordulnak a gépek mellett dolgozó úzmunkások és a közös tulajdönt művelő parasztság felé is.” Majd: „A figurális kompozíciók legtöbbje... az alföldi parasztság munkájához kapcsolódik. Vannak

azonban olyan festmények és rajzok is, melyek az ipari és kulturális területekhez, valamint a városi emberek mindennapjaihoz kötődő témákat jelenítenek meg... Az egyre kiterjedtebb vonzókörű helyi nyári tárlatok által Szeged ábrázolóművészete évről évre reményteljesebben fejlődik, és fokozódó lendülettel kapcsolódik bele a hazai szakterület országos hálózatának fővonalaiba.”

A következő esztendő, 1964 egy nagy kísérletnek számított. Ekkor ugyanis Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállítás címmel rendezték meg a tárlatot, amely „egy csoportba fogja össze a kiállításra alkotott műveket, és az utóbbi évek közgyűjteménybe került alkotásait”. Olyan névsort állíthatnánk most itt föl, mely szinte egyenlő a felszabadulás utáni magyar képzőművészettel. Csak néhány név: Barcsay Jenő, Czöbel Béla, Dománovszky Endre, Fonyi Géza, Bernáth Aurél, Kmetty János, Kohán György, Poór Bertalan, Hintz Gyula, Ferenczy Béni, Laborcz Ferenc, Pátay Pál, Somogyi József, Vilt Tibor stb. A retrospektív jellegű kiállításról így írt D. Fehér Zsuzsa: „...a festészet és szobrászat, rajz, művészet sűrű próbátársa, erőszakolt keresztmetszet-igényű feltárása már idejétmúlt művészetpolitikai elképzelés, s örülnék az egyéni és csoportos bemutatkozásoknak külön-külön — bizony jól tesz néha átfogóbb gyűjtemény alapján itélni a magyar képzőművészet fejlődéséről, útjáról, eredményeiről, problémáiról. Erre ad jó alkalmat az idei szegedi tárlat...”

A 60-as évek közepétől ismét új szakasz kezdődött a nyári tárlatok történetében. A hatodik seregszemle volt az, mely szinte vízválasztó az előbbi esztendő kisérletei és a következő évek törekvései között. „...A Városi Tanács a kiállítandó alkotások színvonalbeli gazdasági érdekében plakkettel járó díjakat alapított, amelyeket a tárlaton legjobban szereplő művészeknek ítéltek oda! Az első díjazottak: Kokas Ignác, Pintér József, Szabó Iván és Szalay Ferenc. Azóta 73 művész részesült a nyári tárlat díjában. Bár azóta a szegedi kiállításokon kevesebb „nagy név”, de mind erőteljesebben jelentkeznek a helyi művészek, és gyarapodik, frissül az ide kötődő alkotók sora. 1965-ben fogalmazódott meg az igény: „Hasznos volna a Szegedi Nyári Tárlatok jellegét úgy alakítani, hogy azok a művészi vállalkozásokról, alkotói kísérletekről rendszeresen és bátran adjanak számot.” Pogány Ödön Gábor egy évvel később így fogalmazott: „A mai magyar képzőművészet egyik legbecesebb tulajdonsága éppen nemzeti karaktere, az, hogy korszerű tartalmi és formai problematikája lokális hang-

vétellel nyilatkozik meg, legújabb természetben is van valami, ami kétségtelenül magyar, s ami csak itt, a mi hazánkban keletkezhetett... A nyári tárlat Szegeden is azt bizonyítja, hogy az esztétikai zavarkeltés ellenére képzőművészetünk biztatón fejlődik, kifejezésbeli skálája gazdagodik.”

A tizedik évfordulón, 1969-ben már jubileumot ült a nyári tárlat, több mint száz alkotó 400-nál is több műve reprezentálta az egyre erőteljesebb és önállóbbá váló elképzeléseket, az izmosodó szegedi képzőművészetet. Szeles Zoltán jogal állapíthatta meg: „Az idei jubileumi, X. Szegedi Nyári Tárlat híven tükrözi, hogy ezek az egy évtizede tartó rendezvények ma már nemcsak a Tisza-parti városnak kulturális életében töltönek be fontos szerepet, de jelentőségük hazai képzőművészetünk átfogó viszonylatában is nyilvánvaló lett.”

A második évtized küszöbén Rozványi Márta azt írta, hogy a XI. Nyári Tárlat nem egyszerű tagja csupán a sornak, hanem kicsit kezdet is: első lépcső az új szakaszon. „A művészek évről évre megkapják a felhívást: „színház, zene, tánc, irodalom ihletésű képzőművészeti alkotásokat” különösen szívesen lát a kiállítás rendezőse... A kívánság lassan érleli gyümölcsét!” Az elmúlt évek kiállításaival kapcsolatban érdemes és fontos még idézni Rideg Gábor 1965-ös katalógus-előszavának néhány gondolatát: „Kezdjük mindezt egy kérdéssel. — Van-e szegedi műhely?... Kétféle kérdés, mert nem akarunk számon kérni, ha nincs, sőt azt szeretnénk, hogy ne is legyen, ne legyen szegedi műhely, csupán a magyar képzőművészet műhelye Szegeden. Mert vajon mi szükség szegedi képzőművészetre. ha van képzőművészet Szegeden? Márpedig hogy van, arra többek között ez a kiállítás is bizonyítja... A Nyári Tárlat országos fórum, a pusztán láte cáfolja, hogy létezhet külön szegedi, vásárhelyi, vagy akár budapesti képzőművészeti minőség... egy Szegeden születő képzőművészeti alkotás csak akkor válhat igazán országos érvényűvé, ha Szegeden is érvényes, de megfordítva is igaz, ha ez a műalkotás országos érvényű és hatású, csak akkor igazán érvényes Szegeden.”

Két évtized változó művészeti ar-ápolja a Szegedi Nyári Tárlatokat sem kerülte el. A kiállításorozat mégis kiállta az idők próbáját — a szegedi nyár zsivalgó, színes forgatagában rangos seregszemle, közművelődési fórum, izlésformáló műhely lett. A mostani, tizhúsz évvel 20. Nyári Tárlat több mint 200 műve — reméljük — e folyamat méltó állomása lesz.

T. L.